

letos in da sta se tako v pripravljalnem obdobju za to manifestacijo kakor za prvi pravi simpozij, ki se bo odvijal od **10. do 12. junija 1993 v Kopru**, zelo zainteresirali občini Milje in Koper, ki sta se tudi obvezali za pokroviteljstvo nad to dejavnostjo.

Za prvo srečanje predlagamo širše zasnovano tematično z delovnim naslovom: **Beneška Istra: ustanove, pravo, uprava.**

Seminar bo potekal v treh dneh, in sicer prva dva dneva bodo nastopali referenti (12), s svojimi prispevki razvrščeni v dopoldanske in popoldanske termine z odmerjenim časom za diskusije, priložnost pa bomo dali tudi mlajšim kolegom (6), ki bi predstavili svoje krajše raziskovalne izsledke. Tretji dan je v programu ekskurzija po Slovenski Istri.

Doslej smo uspeli pridobiti že več referentov z italijanske in slovenske strani, računamo pa tudi z udeležbo zgodovinarjev iz hrvaške Istre.

Za dodatna pojasnila, predloge ali pripombe se prosimo obrnite na člane organizacijskega odbora mednarodnega zgodovinskega simpozija, ki smo ga oblikovali po več preliminarnih srečanjih: prof. dr. Claudio Povolo (Univerza Trst), prof. dr. Furio Bianco (Univerza Trst), Rolan Marino (Milje), dr. Duša Krnel-Umek (Pokrajinski arhiv Koper), prof. Salvator Žitko (Pokrajinski muzej Koper) in prof. Darko Darovec (Pokrajinski arhiv Koper).

Darko Darovec

CONVEGNO INTERNAZIONALE DI STUDI STORICI SULL'ISTRIA VENETA

La Società storica del Litorale di Capodistria si prefigge di contribuire in modo obiettivo alle dissertazioni sulla storia e la cultura del Litorale capodistriano, legata naturalmente alla vicina provincia di Trieste e all'Istria croata, dove la Società opera già attivamente.

I membri della Società tramite queste iniziative hanno allacciato proficui fruttuosi contatti con studiosi triestini (Archivio di Stato e Università) e di Venezia (soprattutto Archivio di Stato). Questi contatti hanno ispirato il comune intento di promuovere seminari ovvero convegni scientifici annuali - da tenere alternativamente in Slovenia e in Italia - motivati dalla passata inclusione di queste zone nell'ambito della Repubblica di Venezia. In quest'area la Serenissima ha lasciato in eredità un enorme patrimonio culturale che non è stato cancellato, ne' poteva esserlo, nonostante gli ostacoli che hanno impedito il naturale corso della storia e nonostante l'imprevedibile evolversi degli eventi e le sempre maggiori esigenze dettate dall'odierna società dei consumi.

La Società ha deciso pertanto di promuovere in collaborazione con i colleghi italiani convegni storici da ambedue le parti del confine italo-sloveno, da estendere alla Dalmazia, dove abbiamo già constatato il desiderio di collaborazione. Allacceremo contatti anche con il

Centro di ricerche storiche di Rovigno ed con altri esperti dell'Istria croata.

Ci rendiamo conto che soltanto convegni organizzati ad un certo livello potranno suscitare l'interesse dell'opinione pubblica e giustificare così la loro organizzazione. Il tema del convegno, legato al termine geografico di Istria, non deve limitarci. Le relazioni vanno estese perlomeno al territorio dell'attuale

Friuli Venezia Giulia e alla Dalmazia, tenendo presente che gli eventi storici non erano legati ad una sola regione, ma erano conseguenza o causa di avvenimenti sociali molto più ampi. L'interesse primario della ricerca dovrà comunque essere incentrato su questi ambiti geografici come pure sul periodo della Repubblica di Venezia e quelli immediatamente successivi alla sua caduta.

Il tema di ogni convegno verrà esattamente definito in maniera da permettere studi più approfonditi e dettagliati ed il coinvolgimento di tutti i partecipanti. Le relazioni verranno riportate nella pubblicazione periodica ACTAE HISTRIAE, che verrà pubblicata dalla Società oppure in pubblicazioni simili quando il simposio si svolgerà in Italia. Verranno organizzate le traduzioni simultanee e l'organizzatore provvederà a garantire la sistemazione dei partecipanti.

Desidero sottolineare che un simposio di prova, che ricalcava i temi del primo convegno in programma si è tenuto a Muggia nel febbraio di quest'anno. Ha richiamato l'attenzione dei comuni di Capodistria e Muggia che si sono impegnati ad assumere il patrocinio del convegno che si svolgerà a **Capodistria dal 10 al 12 giugno 1993.**

Per il primo incontro proponiamo come tema **"L'Istria e la Repubblica di Venezia: istituzioni, diritto, amministrazione"**.

Per ulteriori informazioni o proposte sono a sua completa disposizione i membri del comitato organizzatore del simposio storico, costituito dopo alcuni incontri preliminari, e sono: - prof. Claudio Povolo (Università di Trieste), prof. Furio Bianco (Università di Trieste), Rolan Marino (Muggia), dott. Duša Krnel-Umek (Archivio regionale di Capodistria), dott. Salvator Žitko (Museo regionale di Capodistria) e dott. Darko Darovec (Archivio regionale di Capodistria).

Marino Vertovec

KRATEK ORIS DELOVANJA KULTURNEGA DRUŠTVA "IVAN TRINKO"

Pred sedemintridesetimi leti ustanovljeno kulturno društvo "Ivan Trinko" iz Čedad je v dolgih letih delovanja igralo izredno pomembno vlogo pri osveščanju Beneških Slovencev in v pospeševanju kulturne in družbene rasti celotnega območja pod Matajurjem in pod dolgo senco Kanina.

Kulturno življenje, ki danes kar zadovoljivo utripa v Beneški Sloveniji, čudovito lepi deželici, postavljeni med sončno furlansko ravnino in vrhove Matajurja in Kanina, kjer slovenski človek prebiva že več kot trinajst stoletij in govori slovenščino v nešteti in različnih, podobnih številnim potokom in potočkom odmaknjenih dolin te dežele, je posredno ali neposredno tudi plod tega delovanja.

Toda danes se mora naše društvo soočiti z drugačnimi izzivi. Ne potrebujemo zgolj delovanja znotraj naše skupnosti, temveč tudi podčrtano prisotnost navzven. Moramo potrditi našo kulturo, jezikovno in tudi gospodarsko prisotnost na širšem območju vzdolž celotnega pasu naše dežele. Ob široko odprti meji potrebujemo izložbeno okno našega delovanja, okno in vrata za izmenjavo misli in medsebojno rast ob vsestranski podpori in razumevanju Republike Slovenije.

Priredili smo več srečanj in konferenc, da bi našo prisotnost podčrtali in poglobili. Naš nedvomno največji uspeh, ki je povzročil velik odmev, je Trinkov koledar, ki nam ga je po nekaj letih uspelo izdati in katerega je finančno podprla Videmska pokrajina.

Poglobljanje vprašanj o posameznih področjih se bo tudi letos nadaljevalo. Konference bodo v glavnem potekale v Čedadu, vrnili pa se bomo tudi v Videm, kjer je imelo v prvih letih delovanja društvo svoj sedež. Poleg konferenc in organizacije vsakoletnega Dneva emigranta oziroma Dneva kulture Slovencev videmske pokrajine je skrb za slovenski jezik ena najpomembnejših točk našega programa, zato že od leta 1971 prirejamo na našem sedežu v Čedadu tečaje slovenskega jezika. Na njih ne ponujamo samo slovnicega spoznavanja jezika, ampak tudi aktivno spoznavanje slovenske kulture, glasbe, literature, tiska itd.

Izredno pomembno je tudi delovanje knjižnice, ki nosi ime našega narodnega buditelja Ivana Trinka.

OCENE IN POROČILA

TRINKOV KOLEDAR

Izdalo Kulturno društvo Ivan Trinko Čedad, založila Zadruga "Lipa" - Špeter, Premariacco, 1991, 95 strani

Trinkov koledar je publikacija, ki nam predstavlja Beneške Slovence v njihovem pobožnem življenju, saj se je njihova kultura oblikovala v boju z naravo in poitalijančevanjem.

Koledar je poleg Uvodne besede urednika Marina Vertovca, Voščil in Koledarja Emila Cengica razdeljen na tri poglavja: Naš mali svet, Naši ljudje in Naša beseda. Naprej je Emil Cencig podal koledar z vsemi svetniki in italijanskimi državnimi prazniki. Kot gost nastopa Ciril Zlobec s svojim člankom "Kaj je Slovenija, kakšni smo

Slovinci", kjer je opisal družbeno-politične spremembe v Sloveniji v letih 1990/91, neodvisnost Slovenije in s tem tudi pričakovanje večje povezave z Benečijo. Tomaž Pavšič je v svojem članku "Priateljska poslanica v Benečijo" predstavil kulturno življenje Benečije in povezanost te kulture z nekaterimi slovenskimi kulturniki. Jožko Kragelj je v svojem članku "Poslanstvo Trinkovega koledarja" opisal zgodovinsko pot te publikacije. Koledar je izhajal od leta 1954 do 1985. Šest let ni izhajal zaradi finančnih in političnih razmer tedanjega časa. Marijan Brecelj je v prispevku "Trinkovo gradivo v Goriški knjižnici Franceta Bevka" opisal Trinkova dela in njegovo korespondenco. Živa Gruden je v spisu "Kam gre naš jezik" opisala, kako beneško narečje izginja, uveljavlja pa se italijanščina, vendar se v zadnjem času z ustanovitvijo slovenskih šol prebujajo slovenski knjižni jezik. Renzo Caligaro je v zgodovinskem članku "Zgodovinski zapisi o cerkvi v Bardu" opisal zgodovino te cerkve od l. 1300 pa do potresa l. 1976. Mario Gariup, ki je tudi odgovorni urednik publikacije, je v svojem zapisu "Dipalja ves v Kanalski dolini" opisal izumrtje te slovenske vasi. V letih 1826-1894 je imela vas od 450 do 501 prebivalca, danes pa jih je samo 15, v glavnem starejših.

V drugem delu koledarja je Pavel Petricig v članku "Izgubili smo učitelja" napisal življenjepis V.Z. Simonetti (12. 2. 1918-1991), ki je bil po poklicu arhitekt. Deloval je v Furlaniji-Juljski krajini z urbanističnimi načrti. Izdelal je občinske regulacijske načrte za kraje Humin, Osoppo, Buia in za številne druge občine v Furlaniji, razne načrte za varstvo okolja in za turistično valorizacijo (Matajur, Monte Quarnam, Calle di Osoppo), antisismično obnovo številnih farnih in znamenitih cerkva v Beneški Sloveniji in Furlaniji (1987)... V času popotresne obnove po letu 1976 je bil v Furlaniji in Beneški Sloveniji član ekipe izvedencev, ki jih je organiziral Zavod za raziskovanje materialov in konstrukcij iz Slovenije. Objavljenih ima mnogo strokovnih člankov v italijanski publicistiki. Graziella Dagna je napisala članek "O cerkvi Sv. Jerneja" iz Barnasa, zgodovinskem spomeniku s freskami in skulpturami, ki so bile poškodovane v potresu leta 1976. Cerkvico so hoteli porušiti, toda ob pomoči strokovnjaka za potresno varne gradnje Janeza Kregarja so jo obnovili. Sonja Simonetti je objavila prispevek "Nekoč je bil Malin". Prostor, kjer je stal mlin, je bil idiličen kraj v Barnasu. Mlin pa že vrsto let ne deluje več. Valentin Z. Simonetti je objavil članek "Slovinci v Terski dolini." Potopisec Izmail Sreznevski (1812-1880) je bil član peterburške akademije in je kot popotnik opisal slovenske navade in življenjski prostor v Terski dolini. Emil Cencig je v beneškem narečju opisal življenjsko pot slovenskega zavednega duhovnika Maria Laurencija v članku "Čudoviti sin Benečije". Tretji del te publikacije je posvečen sodobnim narečnim beneškim pesnikom: Izidorju Predanu, Emilu Cencigu, Silvani Paletti in V.C. Ti pesniki z lirčnim navdihom opevajo svojo domovino,